

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
5930-11

meddelad i Stockholm den 4 maj 2012

KLAGANDE
AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms beslut den 13 september 2011 i ärende
AdmD-387-2011

SAKEN

Rätt att ta del av allmän handling

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och beslutar att
Kammarrätten i Stockholm ska lämna ut den begärda handlingen till AA.

YRKANDE M.M.

AA yrkar att den begärda handlingen ska lämnas ut och anför bl.a. följande. Han
har som ett led i ett större journalistiskt researcharbete begärt att få ta del av en
lista över de domare i kammarrätten som är säkerhetsklassade enligt
säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i vilken säkerhetsklass de är placerade.
Andra domstolar har lämnat ut motsvarande handlingar. Kammarrätten åberopar
försvarssekretessen enligt 15 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen

Dok.Id 119634

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00

E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

(2009:400), OSL. Denna bestämmelse är utformad med ett rakt skaderekvisit vilket innebär att presumption råder för offentlighet. Det är ytterst tveksamt om uppgifter rörande domares tjänstgöring över huvud taget kan anses vara omfattade av försvarssekretess. Därutöver är det svårt att se hur ett utlämnande av uppgifterna skulle kunna skada rikets säkerhet. Domarnas faktiska funktioner vid domstolen framgår av de offentliga domar som de undertecknar. Det är en grundläggande statsrättslig princip att verksamheten vid domstolarna genomsyras av öppenhet och insyn så långt det över huvud taget är möjligt. För att upprätthålla förtroendet för rättskipningen krävs att domarnas ämbeten och tjänstgöring tål en öppen granskning och genomlysning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpligt lagrum

Enligt 15 kap. 2 § första stycket OSL gäller sekretess för uppgift som rör verksamhet för att försvara landet eller planläggning eller annan förberedelse av sådan verksamhet eller som i övrigt rör totalförsvaret, om det kan antas att det skadar landets försvar eller på annat sätt vållar fara för rikets säkerhet om uppgiften röjs.

Tillämpningsområdet för försvarssekretessen

I förarbetena till motsvarande bestämmelse i 2 kap. 2 § i den numera upphävda sekretesslagen (1980:100) uttalas att området som skyddas av försvarssekretess täcker alla de olika verksamheter som är av betydelse för landets försvar, alltså inte bara rent militära företeelser utan också åtgärder med avseende på t.ex. den ekonomiska försvarsberedskapen, folkförsörjningen och det psykologiska försvaret (prop. 1979/80:2 Del A s. 132).

Termen totalförsvaret definieras i 1 § första stycket lagen (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap som verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Enligt tredje stycket består totalförsvaret av militär verksamhet

(militärt försvar) och civil verksamhet (civilt försvar). I förarbetena anges att det civila försvaret omfattar alla de beredskapsförberedelser som bl.a. statliga civila myndigheter vidtar i fredstid och all den civila verksamhet som behövs under krigsförhållanden för att stödja Försvarmakten, skydda och rädda liv och egendom, trygga en livsnödvändig försörjning och upprätthålla viktiga samhällsfunktioner (prop. 1994/95:7 s. 50 f.).

En anställning ska enligt 17 § säkerhetsskyddslagen placeras i säkerhetsklass om den anställde i stor omfattning får del av uppgifter som omfattas av sekretess och är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet (säkerhetsklass 1), i en omfattning som inte är obetydlig får del av sådana uppgifter (säkerhetsklass 2) eller i övrigt får del av uppgifter som omfattas av sekretess och som är av betydelse för rikets säkerhet, om ett röjande av uppgifterna kan antas medföra men för rikets säkerhet som inte endast är ringa (säkerhetsklass 3). Innan en person deltar i säkerhetsklassad verksamhet ska en säkerhetsprövning göras. Den består av registerkontroll och, när det gäller en anställning som placerats i säkerhetsklass 1 eller 2, särskild personutredning (11–13 och 18 §§). Syftet med säkerhetsprövningen är att förebygga att personer som inte är pålitliga från säkerhetssynpunkt deltar i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet (7 § första stycket 3).

Kammarrätten i Stockholm, som också är Migrationsöverdomstol, handlägger bl.a. mål om utlämnande av allmänna handlingar och avger yttranden i ärenden enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. I vissa anställningar i domstolen ingår följaktligen arbetsuppgifter som innebär hantering av uppgifter som omfattas av försvarssekretess och som bl.a. av det skälet motiverar att säkerhetsklassning görs. Uppgifter om de åtgärder som kammarrätten vidtar för att tillgodose säkerhetsskyddet när det gäller hanteringen av information som omfattas av försvarssekretess rör enligt Högsta förvaltningsdomstolen totalförsvaret. Sekretessbestämmelsen i 15 kap. 2 § första stycket OSL är därmed tillämplig på kammarrättens uppgifter om säkerhetsklassade anställningar och om de domare som säkerhetsprövas.

Skadebedömning

Försvarssekretessen gäller med ett s.k. rakt skaderekvisit, dvs. det råder en presumption för offentlighet. Det raka skaderekvisitet för försvarssekretessen har motiverats av att sekretessregeln täcker så många verksamhetsområden och företeelser att strängare sekretess skulle leda till onödigt hemlighållande. Dessutom har ansetts att samhällets åtgärder för landets försvar inte får undandras offentlighet annat än då det verkligen är påkallat (prop. 1979/80:2 Del A s. 133).

Den efterfrågade handlingen innehåller uppgifter som rör domare och deras anställningar. Av de domar och andra beslut i mål och ärenden i vilka det kan finnas uppgifter som omfattas av försvarssekretess och som säkerhetsklassningen avser att skydda framgår vilka domare som deltagit i beslutsfattandet. Uppgifter i beslut om domares identitet är offentliga. Högsta förvaltningsdomstolen finner mot den bakgrunden att ett utlämnande av handlingen inte kan anses skada landets försvar eller på annat sätt vålla fara för rikets säkerhet. Överklagandet ska därför bifallas.

Mats Melin

Karin Almgren

Kristina Ståhl

Helena Jäderblom

Christer Silfverberg

Martin Krafft

Föredragande justitiesekreterare

Avd. I

Föredraget 2012-04-18